

Sauerasenes sterke og svake sider

Oppland, 9. mars 2014

Thor Blichfeldt

Avls- og seminsjef

Norsk Sau og Geit

Aktuelle raser i Oppland

- ❑ **Hva er definisjonen på en rase?**
- ❑ **Vi har mer enn 20 raser i Norge**

- ❑ NKS
- ❑ Spælsau
 - Kvit
 - Farga
- ❑ Gammelnorsk spælsau
- ❑ Pelssau

- ❑ Sterke og svake sider i forhold til.....
 - Den vanligste rasen: NKS

- ❑ Sjeviot
- ❑ Texel
- ❑ Nor-X
- ❑ Suffolk
- ❑ Charollais

- ❑ Reinrasa dala
- ❑ Reinrasa rygja
- ❑ Blæset

- ❑ Svartfjes
- ❑ Villsau

Sterke og svake sider ...

- Ulikheter → variasjon
 - Mellom raser
 - Mellom dyr innen en rase (grunnlaget for reinavl)
- Variasjon *mellom* besetninger = fenotypisk variasjon
 - Genetisk
 - Rase
 - Avlskvalitet innen rasen
 - Miljø (fôring og stell)
- Variasjon *innen* besetning
 - Mellom raser
 - Fenotypisk forskjeller = Genetiske forskjeller
 - Forutsetning: Likt miljø for alle dyr, uansett rase
- Er forskjellene mellom to raser de samme ved ulike produksjonsmiljø og driftsopplegg? (genotype-miljøsamspill)

Saukontrollen

– årsmelding 2013

Rettferdig rasesammenligning

- Likt miljø
- «Alle» viktige egenskaper

	NKS	Spæl	Gmlnorsk spæl	Pels
Lammetall per para søye				
- totalt fødte	2,17	2,02		
- om høsten	1,74	1,66		
Høstvekt (145 dager)	44,7	41,8		
Slaktevekt	19,7	17,8		
Slakteklasse	8,8 (R+)	7,2 (R-)		
Fettgruppe	6,1 (2+)	5,8 (2+)		

Sammenligning mellom NKS og spæl

- Masteroppgave ved UMB 2013
 - Studenten: Ragnhild Helen Eide Jensen
 - Viktigste veileder: Ola Flaten, NILF

- 173 besetninger som har både NKS og spæl; minst 20 søyer av hver av rasene
 - 120 søyer per besetning
 - 40 % spæl
 - Sauekontrollen 2007-2011
 - Spørreundersøkelse – svarprosent på 55

Noen av resultatene

	NKS	Spæl	Diff.
Lammetall per para søye			
- totalt fødte	2,16	2,08	0,08
- om høsten	1,63	1,58	0,07
Høstvekt (145 dager)	44,7	41,7	3,0
Slaktevekt	19,6	18,1	1,5
Slakteklasse	8,3	6,8	1,5
Fettgruppe	5,6	5,4	0,2
Voksenvekt, 3 år	84	72	12

Noen av resultatene, spørreundersøkelsen

	NKS	Spæl	Diff.
Utrangeringsalder	4,4 år	4,9 år	0,5 år
Lammingsvansker (mindre)		+	
Kopplam (færre)		+	
Arbeid i lamminga, per søye	3,8 t.	3,4 t.	25 min.
Flokkinstinkt			
Arbeid i beitetida, per søye	2,5 t.	2,3 t.	20 min.
Plassbehov, søyer per bingje	10	11	- 1

Dekningsbidrag per vinterfôra søye - flokk med 100 NKS eller 100 spæl

	NKS	Spæl	Diff.
Slakt	1148	988	160
Ull	173	120	53
Tilskudd	2391	2319	72
Sum inntekter	3712	3427	285
Fôr	834	761	73
Andre variable	232	225	7
Sum var. kostnader	1066	986	205
Dekningsbidrag per vf. søye	2646	2441	205

Dekningsbidrag: Begrensende faktor

- flokk med 100 NKS eller 100 spæl

	NKS	Spæl	Diff.
Per vinterfôra søye	2646	2441	205
Per dekar	2433	2504	- 71
Per kvadratmeter bingearreal	2699	2743	- 45
Per arbeidstime	234	230	4

Forskjellene mellom NKS og spæl er små i forhold til forskjellene mellom besetninger med godt og mindre godt produksjonsresultat

→ Sats på rasen som passer dine forutsetninger, som du trives best med og som inspirerer deg til innsats

Saukontrollen

– årsmelding 2013

Rettferdig rasesammenligning

- Likt miljø
- «Alle» viktige egenskaper

	NKS	Spæl	Gmlnorsk spæl	Pels
Lammetall per para søye				
- totalt fødte	2,17		1,71	
- om høsten	1,74		1,25	
Høstvekt (145 dager)	44,7		34,6	
Slaktevekt	19,7		14,8	
Slakteklasse	8,8 (R+)		5,7 (O+)	
Fettgruppe	6,1 (2+)		6,1 (2+)	

Gammelnorsk spæl

Sterke sider - Svake sider

- Ekstensiv – færre arbeidstimer per søye
 - God mor
 - Lavt lammetall
 - Lav voksenvekt
 - Lengre beitetid
 - Lavere krav til beitekvalitet?
- Skinnverdien
- Bevaringsverdig rase
 - Tradisjon, historie
 - Genressurs for en usikker framtid?
 - Ekstra beitetilskudd

- Vesentlig lavere produksjonsinntekt per søye
- Må antakelig ha dobbelt så mange gammelnorsk spæl som NKS søyer for å ha samme dekningsbidrag for hele besetningen
 - Er arbeidsforbruket per søye halvparten av NKS?

Har ekstensive raser noen stor plass i norsk sauehold?

Saukontrollen

– årsmelding 2013

Rettferdig rasesammenligning

- Likt miljø
- «Alle» viktige egenskaper

	NKS	Spæl	Gmlnorsk spæl	Pels
Lammetall per para søye				
- totalt fødte	2,17			1,81
- om høsten	1,74			1,48
Høstvekt (145 dager)	44,7			40,9
Slaktevekt	19,7			17,3
Slakteklasse	8,8 (R+)			6,6 (R-)
Fettgruppe	6,1 (2+)			6,0 (2+)

Pelssau

Sterke sider - Svake sider

- Arbeidsforbruk
 - God mor
 - «Høvelig» lammetall?
- Stor skinnverdi
- Lavere slakteinntekt per søye
 - Lammetall
 - Slaktevekt
 - Klasse

**Pelssauen er den mest lønnsomme rasen
hvis vi klarer å ta ut den store skinnverdien**

Oppsummering - økonomi

Det viktigste:

1. Dyktig og engasjert saueholder
2. Flink grovfôrdyrker
3. Godt sommerbeite
4. Riktig rase ut fra dine egne forutsetninger
5. Godt avlsnivå innen rasen